

Поливанюк Василь Дмитрович

доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

Давиденко Анастасія Данилівна

курсант 2 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ СПІВРОБІТНИКАМИ ПОЛІЦІЇ

Серед примусових заходів найсуворішим є право поліції застосовувати вогнепальну зброю. Ця проблема є однією з найбільш болючих, важливих і суперечливих питань у щоденній практиці. Кримінологічний аналіз структури сучасної злочинності у всьому світі дозволяє на перше місце поставити злочини, скоєні вогнепальною зброєю. Враховуючи стійку тенденцію зростання їх кількості, можна сказати, що сьогодні озброєні злочини стали глобальною проблемою.

Сьогодні вогнепальна зброя разом із засобами активної оборони та індивідуального бронезахисту стала невід'ємною складовою екіпіровки поліції. Зараз під час здійснення своїх повноважень поліція в усьому світі використовує різні типи вогнепальної зброї: короткоствольну (кобурну), компактну автоматичну ближнього бою, гладкоствольну (помпову) та ін. Це пов'язано з тим, що поліцейська професія в більшості країн світу належить до групи високого ризику, а поліцейська служба є однією з найнебезпечніших[1].

Особливе місце у професійній діяльності поліції посідає проблема високого рівня смертності та травматизму в результаті збройного опору або нападу злочинців. Професійна діяльність поліції здійснюється в конкретних умовах, коли ймовірність використання штатної зброї досить висока. Важливу роль у цьому відіграють юридичні та психологічні аспекти використання вогнепальної зброї та спеціальних засобів. Правовий статус поліцейського, високий рівень відповідальності та специфіка професійної діяльності вимагають від нього високого рівня культури стрільби та певних знань, умінь та навичок у правовому застосуванні зброї.

Національне законодавство більшості країн світу обмежує застосування сили співробітниками поліції відповідно до принципу

пропорційності. Так, стаття 46 закону України «Про Національну поліцію» [2] вказує, що застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу. Такі ж положення містять більшість законодавчих актів інших держав, що регламентують діяльність поліції.

Застосування вогнепальної зброї працівниками поліції пов'язане з високою динамікою (швидкий вогонь), патогенним впливом психологічних стресових факторів в екстремальних ситуаціях та реальною загрозою здоров'ю та життю. Такі ситуації характеризуються раптовістю загрози та необхідністю швидкого реагування на неї, негайної оцінки ситуації, відхід з лінії вогню, вихоплення зброї, приведення його в готовність до стрільби та відкриття вогню.

Крім того, в практичній діяльності поліцейського виникає багато запитань щодо використання ним вогнепальної зброї. Так, законом дозволяється застосовувати вогнепальну зброю в окремих випадках, але в реальних умовах завжди є небезпека завдати шкоди іншим особам, не пов'язаними зі злочинними діями в зв'язку з тим, що більшість небезпечних злочинів з використанням вогнепальної зброї відбувається саме в громадських місцях де перебуває значне скупчення людей і фактично поліцейські можуть застосовувати вогнепальну зброю здебільшого на відстані до 5 м, оскільки на більших відстанях небезпека завдати поранення іншим особам у разі не влучання у злочинця чи правопорушника значно збільшується, що автоматично веде до кримінальної відповідальності стосовно поліцейського [3, 88].

На результативність стрільби поліцейських безпосередньо впливає багато суб'єктивних та об'єктивних факторів. У разі реальної небезпеки дії поліцейського визначатимуться рівнем його професійної підготовки та здатністю керувати своїм психічним станом з точки зору патогенного впливу стресових факторів в екстремальній ситуації. Негативні емоційні стани (страх, оніміння, шок тощо) суттєво впливають на точність навіть автоматизованих рухів. Саме тому вправи з вогневої підготовки є дуже доречні саме для запрограмованості нашого мозку для правильності рухів під час стрільби. Але є одна відмінність. Зараз ми бентежимося через оцінку, а на практиці будемо бентежитися за життя. В цьому ступорі та страху буде велика різниця і зараз нам потрібно якомога більше займатися, щоб навчитися боротися зі ступором, контролювати свої рухи та влучно вражати в ціль.

1. Флорія В. Применение огнестрельного оружия сотрудниками полиции (милиции) в пределах необходимой обороны. Закон и жизнь. 2010. № 12. С. 4–7.

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

3. Волков Ю.М., Поливанюк В.Д. Проблемні питання застосування вогнепальної зброї працівниками Національної поліції під час виконання службових обов'язків //

Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ:
Науковий журнал. 2018. № 4 (97). С.86-89 URL:
<https://er.dduvs.in.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3223/8.pdf>
?sequence=1

Гіденко Євгеній Сергійович,
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ;

Резніченко Кароліна Сергіївна,
курсант 1 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

НЕЗАКОННИЙ ОБІГ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ – ПОРУШЕННЯ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН: ПРОБЛЕМА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ В УКРАЇНІ

Забезпечення безпеки громадян, охорони їх життя та здоров'я, особистої недоторканності належать до головних напрямів діяльності держави. Найбільшу тривогу викликає тенденція до поширення насильницьких злочинів із застосуванням зброї.

Незаконний обіг вогнепальної зброї, боєприпасів і вибухових речовин (далі – вогнепальної зброї) є вагомим складовою в структурі злочинності, яка суттєво ускладнює криміногенну ситуацію в нашій державі, породжує в суспільстві атмосферу нестабільності і страху громадян за особисту і майнову безпеку, своє життя та життя близьких людей. Так, статистичні дані Офісу Генерального прокурора свідчать, що протягом останніх років в Україні щорічно реєструється близько 7 тис. кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним поводженням зі зброєю (ст.ст. 262, 263, 263-1 КК України). Зокрема, у 2019 році виявлено 6 484 таких протиправних діянь [1]. Достатньо високим є також рівень злочинів, що вчиняються із застосуванням вогнепальної зброї (стрілецької зброї, гранат тощо). У сучасних умовах, зазначають науковці, неконтрольований обіг зброї все більше набуває організованого та транснаціонального характеру [2]. Протидія та запобігання такому протиправному обігу займає особливе місце в діяльності правоохоронних органів, оскільки вона характеризується подвійною превенцією: окрім припинення незаконних дій стосовно вогнепальної зброї попереджаються також і тяжкі наслідки, які можуть настати при її протиправному застосуванні.

Незаконний обіг вогнепальної зброї, вибухових речовин та пристроїв,